

СЎЗ БИЗГА МАКТУБ ЁЗИБСЎЗ...

Хурматли тахририят, мен бошимга тушган мусибатлардан жуда чарчаб кетдим, бунга албатта ўзим сабабчман. Бебошлигим, ўйламай иш қилишим натижасида шундай кўргуликларни кечирмоқдаман. Энди нима қилсам ҳаётим изига тушишни, қандай қилсам орузу-ниятларимга етиб бахтли инсонлар қаторига қўшилишни ўйлай-ўйлай асло бирон чора тополмайман. Ҳаётда менга сирдош бўладиган, тўғри йўл кўрсатиб маслаҳат берадиган яқин киши йўқ.

Менинг исимим Гулчехра, 22 ёшдаман. Аям, анам, 2 та синглим, бир укам билан бирга яшаймиз. Аям билан дадам 1984 йили ажрашишган, дадам биздан хабар олмайди, бошқага уйланган. Аям руҳий ҳаста, ҳар замонда даволаниб туради. Оиламиз ҳақида қисқача маълумот шу. Шу ёшга қадар

унақалар. Ўзи севган бўлса ҳам онаси унамайди. Ўртада сизнинг бахтсиз бўлиб, гап-сўз бўлгангиз қолади", - дедилар. Мен шунда ҳам кўнмаганимдан сўнг Комилларникига борибди. Унинг онаси гап билан юмма талабди, йиғлаб келиб қолди. "Мен келиб-қелиб тентак билан қуда бўламанми? Кўрпанига қараб оёқ узат, тенгингни топ! Ўғлимга шаҳарлик, ўқиган, бойвучча қизлардан оубераман" - деган гаплар қилибди. "Мен сизга шу қизимизни олинг, деб ялиниб келганим йўқ, келаётган совчиларга оёқ тираб турибди, ерда қолаётгани йўқ. Ўғлингиз севаман деганига ишониб қўпларни қайтарди, бунисиниям қайтаряпти", - деса, "Ўғлим уни севмайди, ўзи айтган эди, йигитчиликда ўйин қилиб юрибман, уни ўзи бўйнимга осилиб юрибди, деб. Ишонмасанг, ана ўзидан ҳам сўра-

чўзилмади. Олимнинг нияти бузилди. Уйига келгач қарасам, ёлғиз тураркан, на хотини, на бола-чақаси бор. "Қани, улар?" деб сўрасам, дилидаги ниятини айтди. Айтишича, мен у кишига хотин бўлишим керакмиш, мени севиб қолганмиш, шунинг учун ҳам алдаб олиб келганмиш. 60дан ошган кекса кишининг ёш қизга бундай дейиши қанчалик уят эканлигини сўз билан ифодалай олмайман. Унамадим. У мени аврай кетди. Унга тегишга ёки жазмани бўлишга рози бўлсам, машина оубераганини, 2 та участкасини сотиб катта ҳовли олиб беришини, мени, сингилларимни ва укамни ўқитиб, уйли-жойли қилаганини, аямни даволатишини, хоҳлаганини еб-кийишимни айтди. Мендай истеъдоди юксак

чим етганча ўзимни ҳимоя қилдим. Охири пичоқни олиб, балконга югурдим, "тегсанг, ўзимни пичоқлаб, балкондан ташлайман", - дедим. Шундан сўнг индамади. Тонггача мижжа қоқмай чиқдим. Эрталаб калитни ташлаб, бозорга чиқиб кетди. Пайдан фойдаланиб, йўлкира учун пул олиб, калитни ўша ердаги бир хотинга бериб, холанимни ўйини ахтариб кетдим. Яхшилар йўл кўрсатишди, зўрага қолиб бордим ва ўша ерда бирон ой қолиб кетдим. Ўша вақтларда ҳеч сиз билан учрашиб ҳаёлимга ҳам келмабди. 5 декабрда уйга келдим. Келсам, қайтариб қўлишмай кичик синглимни тўй қилиб бериб юборишибди. Келганимни эшитиб Комил яна келди, мен

ЯХШИ ДЕГАН НОМГА ЛОЙИҚ ЯШАШ ҲАМ ЯХШИ

ўқишга кириш ташвишлари билан бўлибми, ишқилиб бошимга ҳали севги савдоси тушмаганди. Севги, тўғриси айтсам, бошимга шунчалар қулфат олиб келади, деб сира ўйламагандим. Фарзанд бўлиб онамга мингданминг раҳматлар ёғдириш ўрнига ҳар хил ҳақоратлар, ситамлар ётказаяпман. Севги деган дардга йўлиққанымдан минг бора пушаймонман. Севгининг дастидан жароҳатланган кўнглим бутунлай чилпарчин бўлди.

Ўзимдан бир ёш катта йигит билан танишиб қолдим. Биздан 3-4 уй нарида яшашади. Синфдошмнинг акиси. Исми Комил. У менга севги изҳор этди, аммо мен ўртадаги тенгсизликни айтиб, севгисини рад этдим. "Мен ўқимаганман, қолаверса, оилаларингга тўғри келмайман, сени тенгинг эмасман. Сени не-не умидлар билан ўқитиб, ўстиришган. Оқ сут берган онанг раўйини қайтарма, айтганига уйлан, мен улар дидидаги қиз эмасман. Сени онанг албатта бой-бадавлат қизлардан келин ахтарайди, биз камбағал бўлсак, буниги устига аям касал, кейинчалик сен ҳам, онанг ҳам юзимга соласизлар, мени тинч қўй", - дедим. Лекин у унамади. "Ўйимиздагилар қимни десанг ўшани олиб берамиз, дейишган. Ҳеч қачон онангни аховолини юзингга солмайман, у Худонинг иши. Мен онангга уйланаётганим йўқ-ку", - деб жавоб қилди. Мен яхшилаб ўйлаб кўрдим. Уйлари яқин, онамдан тез-тез хабар олиб туришим мумкин. Синфдошим бўлса: "Ёмон бола эмас, оналари ҳам яхши, тушунадиган инсонлар-ку", - деди. Шу тариха ўртадада севги пайдо бўла бошлади. Мен ўзимда кечаётган ҳолатларга ҳайрон бўлардим. У эрталоқ кеч кўз олдидан кетмайди, тушларимдан чикмайди, бир дақиқа ҳам уни ўйламадан туролмайман. У ҳам худди шу сўзларни такрорларди. 1998 йилнинг августида танишган эдик. Яқинларим бизни унаштириб қўйишгач, бемалол юришимиз мумкинлигини маслаҳат беришди, аммо биз қулқоқ солмадик. Бутун туманимиз ахлининг тилида дoston бўлди. 1999 йил августига шу тариха беташвиш, беғам, ўз ўйларимиз билан андармон бўлиб юрдик. Аммо бизнинг бу кунларимизнинг адоғи бор экан. Ҳаммаси хоҳганим ўғлидан келган совчининг оёқ тираб туриб олишидан бошланди. Шу кунгача келган совчиларни аввалгага ўқийман, кейинчалик эса йигитим бор деб қайтардим. Буларга ҳам шу тарзда рад жавобини бердим, бундан қариндошларнинг жахли чиқди. Келиноним: "Шу йигитга ишониб бахтингизни бойламанг, у бир бойвачча бўлса, неча-неча қизларни ўйин қилиб, бошқасига уйланиб кетади,

"дебди. Ўғлидан сўраса "ҳа" ишорасини қилибди. "Ана энди рози бўлсангиз ҳам, бўлмасангиз ҳам тўй бўлади", - деб, келиноним мени номимдан розилик бериб юборгач, 1999 йили октябр ойида фотиҳа тўйини қилдилар. Кўзимга дунё тор кўриниб кетди. "Қ а й т а р и ш қ и л и н г л а р", - деб ялиниб-ёлбордим, ҳеч ким қулқоқ солмади. Унаштирилганимдан сўнг ҳам Комил келаверди. "Ниятинг нима энди?" - деса, "Мен сени яхши кўраман, сенсиз я ш о л м а й м а н , мени ҳайдасанг ҳам келавераман, тўйинг ўтгач, орқангдан ҳам боравераман, мендан бир умр қутулмайсанг", - дейди. Мен икки ўт орасида қолдим, охири барибир унаштирилган йигитга тегмайман, деб қатъий қарорга келдим-да, Комил билан учрашиб юрардим. Буни сезиб қолган келиноним Комилни онасига бориб айтибди. "Буни бошини боғлаб қўймасам, унга бораверадиган кўринади", - деб, 1999 йил 28 октябр кuni шу қишлоқлик бир қизга унаштириб қўйишди. Аммо у менинг ёнимдан кетмасди. Шундай алғов-далғов кунларнинг бирида (1999 йил, 1 ноябр) уйимизга Тошкентдан бир олим келиб қолди. У ўзининг ёзувчилигини, камбағал оилаларда ўқиёлмай юрган болаларга ёрдам қилиб, ўқишга киритишини, шунинг учун қишлоқма-қишлоқ юриб, бола ахтариб юрганлигини айтди. Мен билан қизиқиб қолди ва Тошкентга олиб кетаётганини айтди. Бунинг эвазига мен касал ётган хотинининг уй ишларида ёрдам қилиб, болаларига қарашим керак. Бошимдан туман аригандай бўлди. Ҳечдан кўра кеч, дедим-да, рози бўлдим. Нима бўлганда ҳам орзумга етишим, ўқишим, укаларимга суянч бўладиган бир инсон бўлишим керак. Аямларга: "Холавларнинг ўғлига, Комилга тегмайман, ўқийман, эр бўлса бир гап бўлар", - дедим. Улар ҳам рози бўлишди ва биз 3 ноябр кuni Тошкентга келдик. Умрим бино бўлиб қадимим етмаган гўзал Тошкентга келганимга ишонмасдим, қувончимдан теримга сизмасдим. Аммо қувончим узоққа

қиздан пайдо бўладиган фарзанд зехни ўткир бўлармиш. "Сенга фақат устоз керак. Катта маблағ керак. Орқангга суянчинг, чўнтагингда пулинг бўлмаса, бировга сўзинг ўтмайди, ўша суянч мен бўламан, энди сени ҳеч қандак юбормайман, охири рози бўларсан. Наҳотки оиладагиларинг бахти учун ўзингни фидо қилолмасанг?", - деди.

"Бир умр хизматингизда бўлай, лекин бунақа сўзлар билан нафсониятимга тегманг, мени қизингиз ўрнида кўринг. Сиздан бошқалар ҳам худди шундай тақлифлар айтган эди, унаганимда ҳозир бундай юрмас эдим", - деса, "ҳар-хил сўзлар билан ҳақорат қилиб, менга тегина бошлади. Не қиларимни билмайман, кетай десам йўлни билмайман, бир тийиним йўқ. Охири бир гап бўлар, деб сабр қилдим. Айтилаётган сўзлар кун сайин зўра я бошлади. У бир кун кечаси мени зўрламақчи бўлди. Чидаб туролмадим, қичқирдим, йиғлаб-ёлвордим, урдим, сўқдим, ку-

ГУЛЧЕХРА

Бухоро вилояти

ТАХРИРИЯТДАН:
Бу орада Гулчехранинг бошидан яна не савдолар ўтдикин?
Комил ўша қизга уйланиб ҳам бўлгандир?
Гулчехра ўз ҳаётидаги бу оғир синовдан ўтиб кетолдикин?
Бировнинг-бировларнинг тақдири ҳақида сўз демоқ... Бу ниҳоятда қийин масала. Аслида ҳар бир одам ўз тақдирини ўзи яратади, ўз йўлини ўзи излаб топади. "Яхши бўлсанг ошингни, ёмон бўлсанг бошингни", - дейди доно халқимиз. Ҳаётга доно назар билан боқиб, борини бор, деб шукр қилиш, йўқдан бор қилишга куч-қувват, имконият етишмасанга - бунга ҳам шукр қилиш,

ҳаётни давом эттириш, ота-она, қўни-қўшнилар назарида яхши деган ном билан яшаш ҳам инсон учун улуг саодат эмасми?
Аслида бу ҳаётда инсон қандай яшаса, ўз-ўзидан қониқиб ҳаёт кечиради?
Бу борада аниқ йўл-йўриқ борми?
Албатта бор. Инсоннинг инсонлигини белгиловчи инсоний қонун-қондаларни инсон ўзидан узоқлатмай яшаса... Яъни у аёлми, эркакми ахлоқ-одоб чегараларидан чиқиб кетмаса, виждонини унутмаса, шарм-ҳаёсини йўқотмаса, масъулияти, бурчи, эътиқодига содиқ қолса...
Бу борада сиз нима дейсиз, азиз газетхон?

